

ΦΩΤΙΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ - FUOCOAMMARE

Σκηνοθεσία: Τζιανφράνκο Ρόζι
Σενάριο: Τζιανφράνκο Ρόζι, Κάρλα Κατάνι
Φωτογραφία: Τζιανφράνκο Ρόζι
Μοντάζ: Τζιάκομπο Κουάντρι
Χώρα: Ιταλία, Γαλλία (Έγχρωμη)
Διάρκεια: 108'

Πρώτη προβολή: Ώρα 6.00 μ.μ.
Δεύτερη προβολή: Ώρα 8.15 μ.μ.
Τρίτη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

Διακρίσεις:

- Φεστιβάλ Βερολίνου 2016, 4 Βραβεία:
- * Χρυσή Άρκτος
- * Amnesty International Film Prize
- * Βραβείο Οικουμενικής Επιτροπής
- * Reader Jury of "the Berliner Morgenpost"
- Βραβείο Ντοκιμαντέρ από Italian National Syndicate of Film Journalists, 2016
- Υποψηφιότητες,

Η Χρυσή Άρκτος του φετινού Φεστιβάλ Βερολίνου.
 Ένα ήσυχο νησάκι με μεγάλη θάλασσα, καθημερινοί άνθρωποι δίπλα στον υγρό θάνατο των μεταναστών κι αυτός ο πραγματισμός που σπάει κόκκαλα.

Ο 12χρονος Σαμουέλε πηγαίνει σχολείο, κυνηγά πουλιά με τη σφεντόνα του και προσπαθεί να μάθει για τη θάλασσα και το ψάρεμα. Ο γιατρός Πιέτρο Μπαρτόλο δουλεύει εδώ και χρόνια στα Επείγοντα Περιστατικά της Λαμπεντούζα. Είναι δυο από τους κατοίκους του μικροσκοπικού ιταλικού νησιού το οποίο υποδέχεται καθημερινά δεκάδες πρόσφυγες.

Κινηματογραφικά απλή και γυμνή, μα πρωτότυπη, πολυεπίπεδη και διεισδυτική προσέγγιση ενός απόλυτα επίκαιρου και «θεαματοποιημένου» προβλήματος, η οποία κέρδισε τη Χρυσή Άρκτο στο Φεστιβάλ Βερολίνου. Από τον εξαιρετικά λιτό και ανθρωποκεντρικό Ιταλό σκηνοθέτη του επίσης πολυβραβευμένου «Sacro GRA».

Ο Ιταλός Τζιανφράνκο Ρόζι κέρδισε το Χρυσό Λιοντάρι στη Βενετία πριν δυο χρόνια με το «Sacro Gra», παρατηρώντας, με μια αμέτοχη μεν, εστέτ δε, κάμερα τους παράξενους ανθρώπους στον περιφερειακό της Ρώμης. Τώρα καταπιάνεται με μια άλλου είδους περιφερειακή ζωή, σε μια ταινία επίκαιρη, στιβαρή, αποστασιοποιημένη και, ξαφνικά, σπαρακτική, που του χάρισε τη Χρυσή Άρκτο του Φεστιβάλ Βερολίνου.

Ο μικρός Σαμουέλε ζει στη Λαμπεντούζα, το νησάκι 20 τετραγωνικών χιλιομέτρων που ζει ψαράδικη ζωή εδώ και χρόνια - όπως, εδώ και χρόνια, αποτελεί και το πιο συμβολικό ευρωπαϊκό σύνορο ανάμεσα στην Αφρική και την Ευρώπη. Χιλιάδες άνθρωποι περνούν από τη Λαμπεντούζα κάθε χρόνο, χιλιάδες απ' αυτούς πεθαίνουν στη θάλασσα, οι υπόλοιποι συνεχίζουν το δρόμο τους για μια καλύτερη ζωή. Ο Σαμουέλε δεν το βλέπει αυτό. Κατ' αρχάς, γιατί δε βλέπει καλά από το ένα του μάτι - είναι τεμπέλικο και γι' αυτό φορά «μπάλωμα» στα γυαλάκια του. Κατά δεύτερον, γιατί είναι πάρα πολύ απασχολημένος να φτιάχνει, με τον κολλητό του, σφεντόνες με ξύλα που κόβουν στο δάσος, ή ν' ακούει τις ιστορίες των συγγενών του, παλιών ναυτικών.

Κανείς δεν ψαρεύει πια ψάρια στη Λαμπεντούζα. Ούτε η κυρία Άνα που μαγειρεύει εξαιρετικό καλαμάρι κοκκινιστό, ούτε η κυρία Μαρία που αφιερώνει στη

ραδιοφωνική εκπομπή του Πίπο τραγούδια για τον άντρα της που έχει άνοια, ούτε ο υπέροχος γιατρός που εξομολογείται στην κάμερα ότι τελευταία κάνει όλο και πιο πολύ αυτό που αγαπά λιγότερο: όχι να φροντίζει ζωντανούς, αλλά να κάνει νεκροψίες. Όμως η ζωή κυλά ήσυχα, μαζεμένα, σ' ένα μικρό παραδοσιακό τόπο που δε φορά τη σφραγίδα που του έχει φορεθεί από την Ιστορία. Μόνο το λιμενικό δέχεται, κάθε βράδυ, εκκλήσεις από τον ασύρματο, βοηθήστε μας, 250 άτομα, 130 άτομα, δεν έχουμε νερό. Τη μέρα όλα μοιάζουν κανονικά.

Ο Τζιανφράνκο Ρόζι είναι και πάλι παρατηρητής. Με χιούμορ, με τρυφερότητα, με ανοιχτά μάτια. Με μια ταινία γυρισμένη ψηφιακά, γιατί πώς αλλιώς να τρυπώσει τόσο κοντά στα πρόσωπα, αλλά με μια ομορφιά που θ' ανταποκρινόταν στο πιο απαιτητικό σινεμασκόπ. Η κυρία Μαρία αφιερώνει το *Fuocoammare*: φωτιά στη θάλασσα, ένα τραγούδι σισιλιάνικο, απομεινάρι του πολέμου, όταν η θάλασσα ήταν γεμάτη κινδύνους και οι ψαράδες δεν μπορούσαν να δουλέψουν. Όμως η θάλασσα βρίσκεται σε πόλεμο και τώρα. Αφού το φιλμ στήσει το ρυθμό του, χαριτωμένο και απαλό σαν ταραντέλα, κοντά στο φινάλε της ταινίας, μόνο τότε ο Ρόζι πλησιάζει την «άλλη» πλευρά, αυτή της νύχτας, των αφυδατωμένων, ταλαιπωρημένων, καμμένων, ματωμένων, αλλά ζωντανών ανθρώπων που μια μέρα πριν, κάθε μέρα, πάτησαν το πόδι τους στη στεριά κι έχουν το κουράγιο κι αυτοί ν' αφηγηθούν στην κάμερα την ιστορία τους. Κι έτσι όπως η αφήγησή τους σκάει στο απαλό κινηματογραφικό κύμα, αποκτά μια δύναμη υπερφυσική, κόντρα σε κάθε ανθρώπινη κανονικότητα.

Το «*Fuocoammare*» καταγράφει το πιο σκληρό «τώρα», με τα πιο αριστοτεχνικά επιλεγμένα κάδρα και την πιο λυρική φωτογραφία, σε σημείο που ν' αναρωτιέσαι κάθε τόσο αν βλέπεις πράγματι ένα ντοκιμαντέρ κι αυτή είναι κι η μοναδική αδυναμία του φιλμ, ότι στιγμές χάνει την πειστικότητά του από ομορφιά. Ωστόσο ο Ρόζι ποτέ δεν ξεχνά ότι είναι σκηνοθέτης, ότι δεν κάνει ένα ντοκιμαντέρ-κατηγορώ αλλά ότι γεμίζει την οθόνη με σινεμά. Πάντα μ' αυτήν την ελαφριά υπεροψία του «ασφαλούς», δείχνει απόλυτο σεβασμό σε μια τραγωδία που ξετυλίγεται μπροστά μας αλλά που, σαν κάθε δυνατή τραγωδία, είναι συνυφασμένη με την καθημερινή ζωή, μπλεγμένη στα δίκτυα των ψαράδων και στους περιπάτους ενός πιτσιρικιού.

ΛΗΔΑ ΓΑΛΑΝΟΥ

Ενώ η αρχική ιδέα του σκηνοθέτη Τζιανφράνκο Ρόζι, όταν επισκέφτηκε για πρώτη φορά το νησί Λαμπεντούζα, ήταν να γυρίσει μια μικρού μήκους ταινία, γρήγορα συνειδητοποίησε ότι θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να συμπίψει έναν τόσο πολύπλευρο κόσμο σε λίγα μόνο λεπτά. «Σε ό,τι με αφορά, και για καιρό, η Λαμπεντούζα δεν ήταν παρά ένας θόρυβος φωνών και εικόνων, παραγόμενος από τηλεοπτικά σποτ, και τίτλοι που σοκάρουν σχετικά με θανάτους, καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, εισβολών και λαϊκιστικών εξεγέρσεων. Ωστόσο, όταν πήγα στο νησί, ανακάλυψα ότι η αλήθεια βρίσκεται αρκετά μακριά από αυτό που αναπαράγουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι πολιτικοί και συνειδητοποίησα ότι θα ήταν αδύνατο να συμπίξω ένα σύμπαν τόσο σύνθετο, όσο αυτό της Λαμπεντούζα, σε λίγα μόνο λεπτά. Η κατανόησή του απαιτούσε πλήρη και παρατεταμένη απορρόφηση. Δεν θα ήταν εύκολο. Ήξερα ότι θα έπρεπε να βρω έναν τρόπο να εισχωρήσω» αναφέρει στο σκηνοθετικό σημείωμά του ο Τζιανφράνκο Ρόζι. Για τις ανάγκες της ταινίας, μετακομίζει και περνάει περίπου ένα χρόνο στο νησί, όπου εστιάει στους μόνιμους κατοίκους και την καθημερινότητά τους, ενόσω εκατοντάδες άνθρωποι προσπαθούν να φτάσουν εκεί. «Ζώντας εκεί, συνειδητοποίησα ότι ο όρος «έκτακτη ανάγκη» είναι ανούσιος. Κάθε μέρα είναι μια έκτακτη ανάγκη. Κάθε μέρα κάτι συμβαίνει.»

Παραλαμβάνοντας το βραβείο στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου, από την πρόεδρο της κριτικής επιτροπής, Meryl Streep, ο Τζιανφράνκο Ρόζι το αφιέρωσε στους κατοίκους της Λαμπεντούζα και δήλωσε πως στο βάθος της σκέψης του βρίσκονται όλοι εκείνοι που δεν έφτασαν ποτέ στο νησί.

«Ήσυχος και χωρίς “πυροτεχνήματα” κινηματογράφος, ο οποίος αναμφισβήτητα αποτελεί μια ισχυρή γροθιά».

Andrew Pulver στην εφημερίδα Guardian.

GIANFRANCO ROSI

Γεννήθηκε το 1964 στην Ασμάρα της Ερυθραίας. Μετά τις Πανεπιστημιακές σπουδές του στην Ιταλία, το 1985 μετακόμισε στη Νέα Υόρκη, όπου αποφοίτησε από το New York University Film School.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

Φωτιά στη θάλασσα 2016, *Sarco GRA* 2013, *Tanti futuri possibili*. Con Renato Nicolini 2012, *El Sicario*, Room 164 2010, *Below Sea Level* 2008, *Afterwords* 2001, *Boatman* 1993.

